

Kuchay O. V. Theoretical principles of development of higher education of Austria.

The article lights up theoretical principles of higher education in Austria. Revealed that the higher education system in Austria is divided into three sectors. Austria - a country which spends huge amounts of money for the maintenance of each student. Deals that Austrian universities are endowed with great human autonomy. One of the significant advantages of education in Austria is the high number of practices in training programs.

Austrian higher education system is different from the education system in Ukraine by the fact that the learning process may take a little longer training time provided. Terms of performance depend on the curriculum of self and ability to quickly perceive and absorb the information. After graduating from high school or anyone can enroll in high schools or universities. Graduate School of the University of slightly different and is a highly specialized institution of higher education for the type of Ukrainian institutions. High schools offer a degree of bachelor and master. The university can get a bachelor's degree, master's and a PhD scientist. Clearly, the education system of Austria can serve as the subject of critical debate. However, the results of the study show that the education system is organized in a way that significantly improve learning outcomes is quite real. Concludes that abides by the results of reforming teacher education in this country and the conditions under which the reforms in the system of teacher training in Austria, can achieve significant favorable changes in the school system and teacher education Ukraine.

Keywords: higher education, Austria, student, university.

УДК 37.013.42

Лехолетова М. М., Омері І. Д.

**СТАН СФОРМОВАНOSTІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЛЬНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ
У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ**

У статті уточнено сутність ключових понять здоров'язберігання; з'ясовано взаємозв'язок між професією соціального педагога і здоров'язберіганням; розкриті наслідки низького рівня здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів для їх професійної діяльності; проведений аналіз сучасного стану сформованості у майбутніх соціальних педагогів здоров'язберігання; запропоновані найбільш доцільні форми роботи з формування здоров'язберігальної компетентності.

Ключові слова: соціальний педагог, якості соціального педагога, здоров'язберігання, здоров'язберігальна компетентність, форми роботи, лекція, практичне заняття, тренінг, індивідуальні консультації, позааудиторна робота.

Складність вивчення сучасного стану сформованості здоров'язберігальної компетентності у майбутніх соціальних педагогів зумовлена специфікою їх професійної діяльності, в якій часто спостерігаються стресові ситуації через: високий рівень відповідальності за розвиток підлітків, що належать до групи ризику, активну міжособистісну взаємодію, підвищену емоційну напруженість тощо. Наслідками довготривалого професійного стресу соціальних педагогів є розвиток негативної самооцінки й негативного ставлення до роботи, що призводить до нервового перенапруження.

Наявність вищеперерахованих наслідків зумовлюють негативний вплив низького рівня здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів, що вимагає вивчення та розв'язання даної проблеми як на науковому, так і на практичному рівнях.

Соціальний педагог у якого низький рівень здоров'язберігальної компетентності не може забезпечити своїм клієнтам необхідну допомогу, а саме: індивідуальний підхід, сформувати в них культуру здоров'я, усвідомлення важливості власного здоров'язберігання, оскільки для цього необхідний особистий приклад [1].

Оскільки провідною ідеєю концепції нашого дослідження є розуміння того, що здоров'язберігальна компетентність – важлива складова професійної компетентності соціального педагога, тому цілеспрямоване формування у майбутніх соціальних педагогів здоров'язберігальної компетентності і забезпечує можливість якісного і продуктивного професійного зростання.

Різні аспекти здоров'язберігання та здоров'язберігальної компетентності розкриваються у працях багатьох вчених та практиків, які працюють у системі вищої освіти. Вивченню медико-біологічних особливостей зміцнення здоров'я підростаючого покоління присвячені роботи Г. Апанасенка, І. Аршавського, Л. Попова, М. Амосова, Т. Данилюк; у працях В. Крюкова, Л. Сущенко, О. Сахно [11] розглядаються філософські та соціальні аспекти здоров'язберігання, як основної умови збереження здоров'я людини. Питання формування культури здоров'язбереження, організація самостійної роботи з формування культури здоров'я розкрито у працях Г. Кривошеєвої, Л. Безуглої та Н. Башавець; проблему здоров'язбереження молодого покоління досліджують М. Смірнов, Ю. Науменко тощо. У цих та інших наукових працях і знайшла своє відображення проблематика підготовки педагогів до формування здорового способу життя молодого покоління. Однак, проблему формування у майбутніх соціальних педагогів здоров'язберігальної компетентності під час професійної підготовки у вищих навчальних закладах не можна вважати дослідженою.

Мета статті – розкрити значення здоров'язберігальної компетентності для майбутніх соціальних педагогів та висвітлити результати дослідження щодо її сформованості у студентів під час професійної підготовки.

Вищий навчальний заклад під час навчально-виховного процесу суттєво впливає на особистість студентів, їх творчий потенціал, кар'єрний ріст, активну життєдіяльність. Не залишається поза увагою і здоров'язберігання, яке позначається як на результатах навчання студентів так і на всій професійній діяльності в майбутньому.

Раніше нами було проаналізовано та уточнено сутність понять здоров'язберігання та здоров'язберігальної компетентності, а також аспекти її формування [1; 12].

Так, під здоров'язберіганням ми розуміємо процес збереження і зміцнення здоров'я, спрямований на перетворення інтелектуальної, емоційної сфер особистості студента як майбутнього фахівця, підвищення ціннісного ставлення до власного здоров'я і здоров'я інших на основі усвідомлення особистої відповідальності за успішну професійну діяльність в майбутньому.

Здоров'язберігальна компетентність передбачає високий рівень сформованості знань, умінь і навичок, їх трансформацію в компетентності щодо збереження і зміцнення здоров'я, раціональної організації життєдіяльності; дає змогу поліпшити стійкість до стресових чинників, виробити навички формального й неформального спілкування, що сприятиме професійному становленню соціального педагога.

Проаналізувавши особливості професії соціального педагога, можна стверджувати, що здоров'язберігальна компетентність є необхідною умовою професійної підготовки соціального педагога, сформованість якої допоможе усунути ряд негативних наслідків, що виникають у процесі професійної діяльності, а саме: зниження працездатності, тривожність, великі навантаження у соціально-педагогічних специфічних процесах, психологічні стреси, емоційні перенавантаження у роботі з дітьми та клієнтами.

Тому необхідно акцентувати увагу студентів на суспільній значимості професії соціального педагога; розвиток в нього особистісного інтересу, формування професійно-мотивованої настанови на майбутню діяльність та важливість власного здоров'язберігання; труднощі цієї професії, необхідність великих зусиль для засвоєння, розвитку потрібних якостей і подолання негативних рис [5, с. 129].

Зважаючи на великі ризики для здоров'я, які існують в професії соціального педагога необхідно розширення уявлень про здоров'я і хвороби, уміле використання всього спектра чинників, що впливають на різні складові здоров'я (фізичну, психічну, соціальну і

духовну), оволодіння оздоровчими, загально-зміцнювальними методами і технологіями, що сприятимуть формуванню у студентів здоров'язберігальної компетентності.

З метою визначення рівня сформованості у майбутніх соціальних педагогів здоров'язберігальної компетентності нами було проведено опитування, в якому взяли участь 250 студентів – майбутніх соціальних педагогів I-II курсів. Опитування проводилось на базі 3-х вищих навчальних закладів: Київського університету імені Бориса Грінченка, Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, ДВНЗ “Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди”.

У визначенні провідних елементів досліджуваної нами проблеми ми виходили з того, що формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів залежить від наявності в них відповідних знань та умінь, необхідних якостей для успішного здійснення професійної діяльності, відповідального ставлення до здоров'я, усвідомлення взаємозв'язку між власним здоров'ям і успішною професійною діяльністю соціального педагога.

Безумовно, на рівень здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів впливають такі фактори як: несприятливі соціальні та екологічні умови; шкідливі звички; неправильна організація навчання та відпочинку; недотримання режиму дня тощо.

Відповідно до проведеного нами опитування 22% (55 осіб) опитаних студентів без труднощів дали відповідь на запропоновані питання: поняття компетентності, здоров'я та здоров'язберігання; назвали елементи здоров'язберігання та пов'язали стан свого здоров'я з успішністю оволодіння майбутньою професією, а 78% (195 осіб) опитаних володіють загальними уявленнями з досліджуваної проблеми.

Здебільшого студенти не приділяють належної уваги своєму здоров'ю. Під час аналізу анкетних даних виявилось, що найчастіше вони:

- нехтують симптоми втоми;
- не дотримуються правил харчування;
- частіше обирають “нічне життя”, ніж сон;
- ігнорують погіршення фізичного стану організму продовжуючи активну діяльність;
- не проходять обов'язкові медичні обстеження.

Попри наявності у студентів знань про загрози нехтування стану власного здоров'я, більшість не знають правила, що сприяють збереженню і зміцненню здоров'я. Аналізуючи анкетні дані, нами було виявлено, що:

- 115 осіб інформацію, для поповнення знань щодо здоров'язберігання шукають самостійно;
- 60 осіб звертаються до друзів, якщо виникають запитання стосовно здоров'я;
- 55 опитаних відповіли, що інформацію отримують відвідуючи заняття навчальних дисциплін;
- 20 осіб за додатковою інформацією звертаються до ресурсного центру.

Незважаючи на те, що опитування було анонімним, не виявилось серед опитаних тих, хто б відвідував консультації з соціальним педагогом, психологом (0 осіб). Дані у відсотковому співвідношенні наведені у табл. 1.

Таблиця 1

Шляхи поповнення знань, щодо здоров'язберігання

№	Шлях поповнення знань	Кількість студентів (у відсотках)
1.	Шукаю самостійно	46%
2.	Запитую у друзів	24%
3.	Під час вивчення навчальних курсів	22%
4.	Звертаюсь до ресурсного центру	8%
5.	Відвідую консультації з соціальним педагогом, психологом	0%

У ході нашого дослідження, ми також прагнули з'ясувати взаємозв'язок між професією соціального педагога і здоров'язберіганням. Так, В. Поліщук наголошує, що соціальний педагог – це реалізатор системи соціально-педагогічного сприяння розвитку та саморозвитку особистості, а також сприяння у формуванні здоров'язберігання особистості; В. Коваль, соціального педагога вважає посередником між усіма ланками діяльності суспільства на рівні управління, матеріально-технічного, правового забезпечення, освіти, охорони здоров'я і практичної соціально-виховної роботи, які є незамінними помічниками в організації здоров'язберігального середовища [2, с. 179].

Аналіз запропонованих науковцями визначень, дає нам підстави зробити висновок, що соціальний педагог – це фахівець, який компетентно надає педагогічну, психологічну, психотерапевтичну, соціальну допомогу різним категоріям населення у реалізації їх прав та потреб; у всебічному розвитку та самореалізації; відповідає за організацію здоров'язберігального середовища для дітей та молоді, але за умови коли йому притаманні інтерес до професії, цілеспрямованість, працездатність, стресостійкість, фізична витривалість й потреба у власному здоров'язберіганні.

Оскільки, здоров'язберігальна компетентність соціального педагога характеризується своєю універсальністю, вона вимагає від нього уміння застосовувати методики оздоровлення і фізичного вдосконалення традиційними та нетрадиційними засобами і методами, стверджувати власним прикладом основні риси здорового способу життя, вміти аргументовано пояснювати природу, причини та наслідки шкідливих звичок, надавати першу медичну допомогу; формувати морально-психологічну стійкість (особисту і колективну) та готовність мобілізуватись до дій в екстремальних ситуаціях; практично володіти вміннями і навичками самовдосконалення здоров'я, вміти аргументовано доводити його необхідність.

Узявши за основу висновки наукових досліджень (Г. Никифорова, Л. Мітіна, О. Пономаренка), що визначають працездатність (яка характеризується своєю тривалістю й ефективністю) як один із основних показників здоров'язберігання [6; 8; 9], ми припускаємо, що здоров'язберігальна компетентність соціального педагога буде залежати не тільки від володіння ним сукупністю способів збереження та зміцнення власного здоров'я, здатності зберігати високий рівень професійної майстерності в складних умовах праці, при мінімальній затраті фізичного, психічного, емоційного ресурсу власного організму, а й від притаманних йому професійно важливих якостей (В. Сорочинська, Н. Заверико, Ф. Мустаєва), властивостей та особистісних характеристик [3; 7; 10].

Так, під час опитування респондентів важливим було акцентувати увагу студентів на якостях, які необхідні у професії соціального педагога: відкритість у спілкуванні, здібність сприймати іншу людину, низький ступінь навіювання, міцне здоров'я, стресостійкість, позитивне відношення до самого себе, висока позитивна самооцінка, комунікабельність, очікування позитивного ставлення з боку клієнта, належний рівень кваліфікації, активність.

В результаті опитування більшість студентів (68% опитаних) серед запропонованих якостей соціального педагога, обирали відкритість у спілкуванні, високу позитивну самооцінку, комунікабельність, належний рівень кваліфікації, активність і не пов'язували майбутню професію з необхідністю міцного здоров'я та наявністю стресостійкості.

Незважаючи на різний рівень знань респондентів про здоров'язберігання, всі студенти виявили зацікавленість до різних форм роботи щодо формування в них здоров'язберігальної компетентності.

Аналізуючи обрані респондентами форми роботи щодо формування здоров'язберігальної компетентності у вищих навчальних закладах, ми виявили, що:

- 80 осіб віддали перевагу дисциплінам за вибором;
- 60 осіб зацікавились практичними заняттями як способом поповнення знань та їх практичного застосування;
- 40 осіб обрали відвідування лекцій з питань здоров'язберігання;

- 35 осіб виявили бажання взяти участь у тренінгових заняттях;
- 20 осіб віддали перевагу індивідуальним консультаціям;
- 15 осіб зацікавились позааудиторною роботою.

Найбільш доцільні форми роботи щодо формування здоров'язберігання якими зацікавились студенти та їх кількість у відсотковому співвідношенні, наведено у табл. 2.

В результаті опитування, більшість студентів віддали перевагу дисциплінам за вибором (32%). На нашу думку, ця форма роботи є найдоцільнішою у формуванні здоров'язберігальної компетентності, оскільки під час вивчення курсу можна поєднати запропоновані форми роботи, а саме:

- під час лекцій студенти отримують знання про здоров'я та здоров'язберігання; елементи здоров'язберігання та правила, що сприяють збереженню і зміцненню здоров'я;
- застосування отриманих студентами знань на практиці можливо під час практичних занять;
- на індивідуальних консультаціях у студентів є можливість спілкування з викладачем особисто при наявності додаткових запитань з дисципліни, труднощів у засвоєнні матеріалу або у разі відсутності на заняттях з тих чи інших причин.

Таблиця 2

Форми роботи щодо формування здоров'язберігання у ВНЗ

№	Форма роботи	Кількість студентів (у відсотках)
1.	Дисципліни за вибором	32%
2.	Практичні заняття	24%
3.	Лекції	16%
4.	Тренінги	14%
5.	Індивідуальні консультації	8%
6.	Позааудиторна робота	6%

Провівши дослідження, нами було з'ясовано, що існує взаємозв'язок між здоров'ям студентів і навчальним процесом, який може сприяти як збереженню здоров'я, так і виникненню різноманітних відхилень у ньому. Відповідно до результатів анкетування більшість з опитаних респондентів:

- не компетентні у питаннях власного здоров'я;
- недостатньо часу приділяють власному здоров'ю;
- не знають правил, що сприяють збереженню і зміцненню здоров'я;
- віддають перевагу поповнювати інформацію щодо здоров'язбереження самостійно або спілкуючись з друзями;
- до особистих якостей, якими повинен володіти соціальний педагог найчастіше відносять належний рівень кваліфікації та комунікабельність, але не пов'язують майбутню професію з необхідністю міцного здоров'я та стресостійкості.

Висновки. Отже, роботу з формування здоров'язберігальної компетентності необхідно розпочинати враховуючи інтереси та особистісні особливості студентів, розкривати в них особистий і суспільний сенс зміцнення власного здоров'я, підготовку до досягнення високих результатів в майбутній професійній діяльності [4].

Однак, це може бути досягнуто лише при створенні певних умов організації навчально-виховного процесу, який не зашкодить здоров'ю студентів і буде спрямований на збереження, зміцнення і формування здоров'язберігальної компетентності.

На наш погляд, пріоритетними мають бути технології, в яких студент опановує власний здоров'язберігальний потенціал, вчиться активно його застосовувати. Використання здоров'язберігальних технологій дасть змогу науково обґрунтувати проблему здоров'язберігання у вищих навчальних закладах при підготовці майбутніх

соціальних педагогів.

Перспективи подальших досліджень полягають в уточненні сутності понять: технологія, здоров'язберігальні технології та використання їх у вищих навчальних закладах України під час професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів.

Використана література:

1. *Веретенко Т. Г.* Проблема здоров'язберігання у вищому навчальному закладі при підготовці майбутніх соціальних педагогів / працівників / Т. Г. Веретенко, М. М. Шеремета // Педагогічні науки. – № 11 (270), 2013. Частина II. – Луганськ : ЛугНУ імені Тараса Шевченка, 2013. – С. 252-256.
2. *Енциклопедія для фахівців соціальної сфери.* – 2-ге видання / за заг. ред. проф. І. Д. Зверєвої. – Київ, Сімферополь : Універсам, 2013. – 536 с.
3. *Заверико Н. В.* Соціальна педагогіка : навч. посіб. / Н. В. Заверико. – К. : Видавничий дім “Слово”, 2011. – 240 с.
4. *Здоров'я та поведінкові орієнтації української молоді: соціологічний вимір (за результатами національного соціологічного опитування підлітків та молоді 10-22 років) / [О. Балакірєва, Ю. Галустьян, Р. Левін та ін.].* – К. : Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. – 256 с. – (Серія “Формування здорового способу життя молоді”; у 14 кн., кн. 14).
5. *Ляшенко А. И.* Профессиональное становление социального работника : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.13 / Антолина Ивановна Ляшенко. – Москва, 1994. – 144 с. РГБ ОД, 61:94-19/79-2.
6. *Митина Л.* Профессиональное здоровье учителя: стратегия, концепции, технология / Л. Митина // Нар. образование. – 1998. – № 9-10. – С. 167-170.
7. *Мустаева Ф. А.* Основы социальной педагогики : учеб. для студ. высш. пед. учеб. завед. / Ф. А. Мустаева. – 2-е изд. перераб. и доп. – М. : Академический проект, 2001. – 416 с. – (Сирия “Gaudeamus”)
8. *Никифоров Г. С.* Надёжность профессиональной деятельности / Г. С. Никифоров. – СПб. : Изд-во СПб. гос. ун-та, 1993. – 440 с.
9. *Пономаренко О. В.* Формування професійно-етичної культури соціального педагога : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 “Соціальна педагогіка” / О. В. Пономаренко. – К., 2001. – 18 с.
10. *Сорочинська В. Є.* Основы професійної діяльності соціального педагога / В. Є. Сорочинська // Організаційна робота і соціальна педагогіка : навч. посіб. – К., 2005. – С. 4-10.
11. *Сущенко Л. П.* Соціальні технології культивування здорового способу життя людини / Л. П. Сущенко. – Запоріжжя : ЗДУ, 1999. – 308 с.
12. *Шеремета М. М.* Здоров'язберігальна компетентність студентів – соціальних педагогів та аспекти її формування / М. М. Шеремета, І. Д. Омері, О. Д. Мойсак // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – № 7 (25), 2012. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. – С. 300-307.

References:

1. *Veretenko T. H.* Problema zdoroviazberihannia u vyshchomu navchalnomu zakladi pry pidhotovtsi maibutnix sotsialnykh pedahohiv / pratsivnykiv / T. H. Veretenko, M. M. Sheremeta // Pedahohichni nauky. – № 11 (270), 2013. Chastyna II. – Luhansk : LuhNU imeni Tarasa Shevchenka, 2013. – S. 252-256.
2. *Entsyklopediia dlia fakhivtsiv sotsialnoi sfery.* – 2-he vydannia / za zah. red. prof. I. D. Zvierievoi. – Kyiv, Simferopol : Universam, 2013. – 536 s.
3. *Zaveryko N. V.* Sotsialna pedahohika : navch. posib. / N. V. Zaveryko. – K. : Vydavnychiy dim “Slovo”, 2011. – 240 s.
4. *Zdorovia ta povedinkovi oriientatsii ukrainskoi molodi: sotsiolohichniy vymir (za rezultatamy natsionalnoho sotsiolohichnoho opytuvannia pidlitkiv ta molodi 10-22 rokiv) / [O. Balakirieva, Yu. Halustian, R. Levin ta in.].* – K. : Ukr. in-t sots. doslidzh., 2005. – 256 s. – (Seriiya “Formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia molodi”; u 14 kn., kn. 14).
5. *Lyashenko A. I.* Professionalnoe stanovlenie sotsialnogo rabotnika : dis. ... kand. psikhol. nauk : 19.00.13 / Antonina Ivanovna Lyashenko. – Moskva, 1994. – 144 s. RGB OD, 61:94-19/79-2.
6. *Mitina L.* Professionalnoe zdorove uchitelya: strategiya, kontseptsii, tekhnologiya / L. Mitina // Nar. obrazovanie. – 1998. – № 9-10. – S. 167-170.
7. *Mustacva F. A.* Osnovy sotsialnoy pedagogiki : ucheb. dlya stud. vyssh. ped. ucheb. zaved. / F. A. Mustacva. – 2-e izd. pererab. i dop. – M. : Akademicheskiiy proekt, 2001. – 416 s. – (Siriya “Gaudeamus”)
8. *Nikiforov G. S.* Nadezhnost professionalnoy deyatelnosti / G. S. Nikiforov. – SPb. : Izd-vo SPb. gos. un-ta, 1993. – 440 s.
9. *Ponomarenko O. V.* Formuvannia profesiino-etychnoi kultury sotsialnoho pedahoha : avtoref. dys. na

- zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. 13.00.05 "Sotsialna pedahohika" / O. V. Ponomarenko. – K., 2001. – 18 s.
10. Sorochnytska V. Ye. Osnovy profesiinoi diialnosti sotsialnoho pedahoha / V. Ye. Sorochnytska // Orhanizatsiina robota i sotsialna pedahohika : navch. posib. – K., 2005. – S. 4-10.
11. Sushchenko L. P. Sotsialni tekhnolohii kultyvuvannia zdorovoho sposobu zhyttia liudyny / L. P. Sushchenko. – Zaporizhzhia : ZDU, 1999. – 308 s.
12. Sheremeta M. M. Zdoroviazberihalna kompetentnist studentiv – sotsialnykh pedahohiv ta aspekty yii formuvannia / M. M. Sheremeta, I. D. Omeri, O. D. Moisak // Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii. – № 7 (25), 2012. – Sumy : SumDPU imeni A. S. Makarenka, 2012. – S. 300-307.

Лехолетова М. М., Омери І. Д. Состояние сформированности здоровьесберегающей компетентности будущих социальных педагогов в высших учебных заведениях Украины.

В статье уточнена сущность ключевых понятий здоровьесбережения; выяснена взаимосвязь между профессией социального педагога и здоровьесбережением; раскрыты последствия низкого уровня здоровьесберегающей компетентности будущих социальных педагогов для их профессиональной деятельности; проведен анализ современного состояния сформированности у будущих социальных педагогов здоровьесбережения; предложены наиболее целесообразные формы работы по формированию здоровьесберегающей компетентности.

Ключевые слова: *социальный педагог, качества социального педагога, здоровьесбережение, здоровьесберегающая компетентность, формы работы, лекция, практическое занятие, тренинг, индивидуальные консультации, внеаудиторная работа.*

Lekholetova M. M., Omeri I. D. A status of formation of health-preserving competence in the future social teachers at the higher educational institutions in Ukraine.

An essence of the key concepts of health-preserving is verified in the article. A correlation between the profession of both social teacher and health-preserving was found. The consequences of low-level of health-preserving competence of the future social teachers for their professional work are revealed. An analysis of the current state of formation the health-preserving in future social teachers was realized. The most expedient forms of working on the formation of health-preserving competence are proposed.

Keywords: *social teacher, feature of the social teacher, health-preserving, competence of health-preserving, forms of working, lecture, practical lesson, training, individual consultations, extracurricular work.*

УДК 378.015.31:17.022.1

Лець О. Г.

**ГІДНІСТЬ ЯК КОМПОНЕНТ МОРАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ
СТУДЕНТІВ ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ**

У статті висвітлено поняття моральної самосвідомості та гідності, як головного компонента моральної самосвідомості. Визначено змістову основу моральної самосвідомості та почуття гідності особистості студента; виділені педагогічні умови для формування та розвитку почуття гідності.

Ключові слова: *моральна самосвідомість, почуття гідності, особистість студента, педагогічні умови.*

На сьогодні перед педагогічною наукою України поставлено завдання вирішення проблеми виховання моральної самосвідомості особистості яка, спроможна реалізувати свої права і свободи та поліпшити життя українського суспільства. Від сформованості таких універсальних моральних цінностей, як свобода, совість, чесність, відповідальність, гідність, самодостатність залежатиме моральне здоров'я зростаючої особистості, її впевненість у власних силах, спроможність розбудувати українську державу,